

การพัฒนากรอบแนวคิดการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน Development of a Conceptual Framework for Academic Management Based on the Concept of Enhancing Students' Creative Thinking

นางสาวเจนเนต ประเสริฐวิทย์ *

Jennet Prasertvit

ผศ.ดร.ชญาพิมพ์ อุสาโท **

Asst. Prof. Chayapim Usaho, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากรอบแนวคิด 3 กรอบแนวคิด ประกอบด้วย 1) ความคิดสร้างสรรค์ 2) การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และ 3) การบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้การสังเคราะห์จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ความถี่ จากเอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน 16 ฉบับ

ผลการวิจัยพบว่า 1) กรอบแนวคิดความคิดสร้างสรรค์ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.1 ความคิดคล่อง 1.2. ความคิดยืดหยุ่น 1.3 ความคิดริเริ่ม และ 1.4 ความคิดละเอียดลออ 2) กรอบแนวคิดการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ 2.1 การใช้เทคนิคการสอนแบบสร้างสรรค์ 2.2 การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ และ 2.3 การระดมพลังสมอง และ 3) กรอบแนวคิดการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 3.1 การพัฒนาหลักสูตร 3.2 การจัดการเรียนการสอน และ 3.3 การวัดและประเมินผล

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: jennetp4@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: chayapim.u@chula.ac.th

ISSN1905-4491

Abstract

This study was documentary research with the purpose of developing three conceptual frameworks of 1) creative thinking, 2) enhancing creative thinking, and 3) academic management based on the concept of enhancing creative thinking. The documentary synthesis method was used in this study. The research instrument included data recording. Data were analyzed by content analysis and frequency analysis from 16 relevant documents.

The research revealed that: 1) The conceptual framework of creative thinking consisted of four elements: 1.1 fluency, 1.2 flexibility, 1.3 originality, and 1.4 elaboration; 2) The conceptual framework of enhancing creative thinking consists of three approaches: 2.1 using creative teaching techniques, 2.2 learning by doing, and 2.3 brainstorming; and 3) The conceptual framework of academic management based on the concept of enhancing creative thinking consisted of: 3.1 curriculum development, 3.2 teaching and learning, and 3.3 measurement and evaluation

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ / ความคิดสร้างสรรค์ / การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

KEYWORDS: ACADEMIC MANAGEMENT / CREATIVE THINKING / ENHANCING CREATIVE THINKING

บทนำ

ความคิดสร้างสรรค์ เป็นพลังแห่งการคิดและเป็นกระบวนการทางสมองซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์เกิดการค้นพบสิ่งใหม่ หรือนำไปสู่แนวทางในการแก้ปัญหา การคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ทำให้มนุษย์เรียนรู้ที่จะปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่ไปในทางที่สร้างสรรค์ ส่งผลให้การดำรงชีวิตในปัจจุบันของมนุษย์มีความสะดวกสบายขึ้นอย่างต่อเนื่อง การกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ และนำไปใช้อย่างเหมาะสมจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและประเทศชาติ หากประเทศใดที่มีคนที่มีความคิดสร้างสรรค์อยู่เป็นจำนวนมาก ก็จะสามารถเป็นแรงขับเคลื่อนสูงในการพัฒนาและเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว (สมพร หลิมเจริญ, 2552) เนื่องจากการพัฒนามนุษย์ให้มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาประเทศ เพราะปัจจุบันเป็นระบบเศรษฐกิจแบบฐานความรู้ และเศรษฐกิจแบบสร้างสรรค์แข่งขันกันด้วยแนวคิดที่แปลกใหม่ เพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการ (ธัญญรัตน์ บัวพันธ์, 2558) ดังนั้น โรงเรียนหรือสถาบันทางการศึกษามีหน้าที่จัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้ตรงตามความต้องการของสังคม

การบริหารงานในสถานศึกษาแบ่งออกเป็นหลายฝ่าย หนึ่งในนั้นคือการบริหารงานวิชาการ ที่ถือได้ว่าเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยขอบข่ายงานของบริหารวิชาการ ได้แก่ การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ การจัดดำเนินงานและการจัดบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553) ในปัจจุบันทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ไม่ได้ถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรอย่างชัดเจน เมื่อต้องการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนแล้ว การพัฒนาหลักสูตรต้องวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และกำหนดวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ชัดเจน รวมทั้งกระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เป็นเพียงการถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอน นักเรียนเพียงแค่บริโภคความรู้ โดยไม่ได้มีโอกาสในการคิดสร้างสรรค์ ไปสู่แนวทางใหม่ๆ และการจัดการศึกษาที่เน้นให้นักเรียนทุกคนปฏิบัติ

เหมือนกัน คิดแบบเดียวกัน การวัดและประเมินผลหรือการทดสอบในแต่ละรายวิชา ทุกระดับการศึกษานั้น การทดสอบแบบที่มีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว และนั่นเป็นการปิดกั้นความคิดต่างของนักเรียน และอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่เติบโตมาแล้วขาดความสามารถในการคิด โดยเฉพาะความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากความคิดสร้างสรรค์ต้องเกิดจากความแตกต่าง (วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์ และกมลรัตน์ ฉิมพาลี, 2559) โดยองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ คือ ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ (Guilford, 1967) ซึ่งองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์แต่ละองค์ประกอบมีลักษณะของการแสดงออกแตกต่างกัน ดังนี้ ความคิดคล่องเป็นความสามารถในการคิดหาคำตอบได้ปริมาณมากในเวลาจำกัด ความคิดยืดหยุ่นเป็นความสามารถในการคิดได้หลากหลายและดัดแปลงความคิดได้หลายด้าน ความคิดริเริ่มเป็นความสามารถในการคิดแปลกใหม่แตกต่างจากเดิม และความคิดละเอียดลออเป็นความสามารถในการคิดขยายความคิดหลักให้ได้อย่างละเอียดที่สมบูรณ์ขึ้น (Torrance, 1973)

ผลการวิจัยที่ผ่านมาพบว่า หากต้องการจะพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ควรมีการนำความคิดสร้างสรรค์ไปสอดแทรกในรายวิชา รวมถึงลักษณะของครูผู้สอน บรรยากาศในชั้นเรียน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจ เชวชนปัญญา และเชวชอารมณ์มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนด้วย (เบญจพร อยู่เจริญ, 2551) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการคิดสร้างสรรค์ โดยครูสนใจคำถามหรือคำตอบที่แปลกใหม่ของนักเรียน และทำให้นักเรียนเห็นว่า ทุกความคิดมีคุณค่า และสามารถนำไปต่อยอดให้เกิดประโยชน์ได้ (Torrance, 1995) กระบวนการจัดการเรียนการสอนเชิงสร้างสรรค์เป็นการโน้มน้าวและกระตุ้นให้นักเรียนคิดโดยครูเป็นผู้ตั้งคำถาม การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ การลงมือปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการนำเสนอผลงาน (นาถฉวี สงค์อินทร์, 2560) ดังนั้น การสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมีแนวทางที่สำคัญ คือ การใช้เทคนิคการสอนแบบสร้างสรรค์ การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ และการระดมพลังสมอง (Davis, 2003)

บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะสามารถสร้างสรรค์ตนเองและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในลักษณะที่เหมาะสม และมีชีวิตที่เป็นสุขได้ จากจินตนาการที่ควบคู่กับความอดทนอย่างเต็มความสามารถก็จะช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้ (อารี พันธมณี, 2557) อีกทั้งความคิดสร้างสรรค์นับว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าเป็นอย่างมากในตัวบุคคลที่ไม่สามารถหาซื้อได้ด้วยเงิน แต่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ ด้วยกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ การเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนของพ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมถึงกระบวนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในสถาบันการศึกษาทุกระดับ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้เจริญงอกงามไปถึงขีดสูงสุดเท่าที่จะทำได้ (ทวีป อภิสิทธิ์ , 2559) ดังนั้น การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สามารถช่วยให้บุคคลสามารถใช้ความสามารถของตนเองในการพัฒนาให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ และส่งเสริมความมีภาวะสุขจิตดีเป็นเบื้องต้น โดยเฉพาะเด็กย่อมต้องการพื้นฐานทางสุขภาพจิตที่ดีเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาตนที่ดีต่อไป และสามารถแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาให้เกิดประโยชน์ในทางที่ถูกที่ควรได้อย่างเต็มที่ ทั้งต่อตนเองและต่อสังคมส่วนรวมได้ (อารี พันธมณี, 2557)

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนารอบแนวคิดการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาการบริหารวิชาการของโรงเรียน และนำเสนอแนวทางการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนต่อไป เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถคิด ประดิษฐ์ และสร้างนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนากรอบแนวคิด 3 กรอบแนวคิด ประกอบด้วย 1) ความคิดสร้างสรรค์ 2) การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และ 3) การบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษากรอบแนวคิดความคิดสร้างสรรค์ การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1) แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) ซึ่งเอกสารที่เกี่ยวข้องสามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

- 1.1 The Nature of Human Intelligence (Guilford, J.P., 1967)
- 1.2 Encouraging Creativity in the Classroom (Torrance, E.P., 1973)
- 1.3 Assessing creative potential (Jellen, H.G., & Urban, K.K., 1986)
- 1.4 ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์ (อารี พันธมณี, 2557)

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

- 2.1 Explorations in Creative Thinking (Torrance, E.P., 1959)
- 2.2 Classroom ideas for Encouraging Thinking and feeling (Williams, F.E., 1970)
- 2.3 Teaching for Creative Growth. (Davis, G.A., 2003)
- 2.4 กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน (ทวีป อภิสิทธิ์, 2559)
- 2.5 การจัดการเรียนการสอนเชิงสร้างสรรค์ (นาถศจี สงค์อินทร์, 2560)

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการ

- 3.1 หลักบริหารการศึกษาทั่วไป; งานบริหารวิชาการในโรงเรียน (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2525)
- 3.2 หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา; ขอบข่ายการบริหารงานด้านวิชาการ (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, 2549)
- 3.3 กฎกระทรวง หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา; ข่ายงานวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)
- 3.4 การบริหารการศึกษาสมัยใหม่; ขอบเขตของงานวิชาการ (สมาน อัสวภูมิ, 2551)
- 3.5 การบริหารงานวิชาการ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553)
- 3.6 การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (กมล ภู่งประเสริฐ, 2554)
- 3.7 แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล; ขอบข่ายงานวิชาการ (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2555)

2) การออกแบบเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาข้อมูล แบ่งเครื่องมือออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. แบบวิเคราะห์กรอบแนวคิดความคิดสร้างสรรค์
2. แบบวิเคราะห์กรอบแนวคิดการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
3. แบบวิเคราะห์กรอบแนวคิดการบริหารวิชาการ

3) การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร โดยใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ความถี่

ผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ได้นำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 กรอบแนวคิดความคิดสร้างสรรค์

กรอบแนวคิดความคิดสร้างสรรค์ จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการ 4 ท่าน พบความสอดคล้องกันด้านองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ดังตาราง 1

ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

ที่	องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์	นักวิชาการ			
		Guilford (1967)	Torrance (1973)	Jellen & Urban (1986)	อาร์ พินธัม (2557)
1	ความคิดคล่อง (Fluency)	✓	✓	✓	✓
2	ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility)	✓	✓	✓	✓
3	ความคิดริเริ่ม (Originality)	✓	✓	✓	✓
4	ความคิดละเอียดลออ (Elaboration)	✓		✓	✓
5	การกระทำที่แสดงถึงความกล้าเสี่ยง			✓	
6	การผสมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน			✓	
7	อารมณ์ขัน			✓	

จากตารางสามารถสรุปความสอดคล้องเกี่ยวกับองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์จากแนวคิดนักวิชาการ 4 ท่าน ได้ดังนี้

1. ความคิดคล่อง (f=4)
2. ความคิดยืดหยุ่น (f=4)
3. ความคิดริเริ่ม (f=4)
4. ความคิดละเอียดลออ (f=3)
5. การกระทำที่แสดงถึงความกล้าเสี่ยง (f=1)
6. การผสมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (f=1)
7. อารมณ์ขัน (f=1)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านความคิด และด้านคุณลักษณะ ซึ่งด้านความคิดเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านกลไกและการทำงานของสมอง และด้านคุณลักษณะ เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรู้สึก จึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ความคิดคล่อง 2. ความคิดยืดหยุ่น 3. ความคิดริเริ่ม และ 4. ความคิดละเอียดลออ

ตอนที่ 2 กรอบแนวคิดการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

กรอบแนวคิดการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการ 5 ท่าน พบความสอดคล้องกัน ดังตาราง 2

ตาราง 2 การสังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

ที่	แนวทางการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	นักวิชาการ				
		Torrance (1959)	Williams (1970)	Davis (2003)	ทวีป อภิลิทธิ์ (2559)	นาถศิวี สงค์อินทร์ (2560)
1	ส่งเสริมให้นักเรียนถาม และครูสนใจต่อคำถามที่แปลกใหม่	✓				
	ใช้เทคนิควิธีการสอนผ่านกิจกรรม		✓			
	สอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยประยุกต์เนื้อหารายวิชา		✓			
	สอนให้เกิดจินตนาการ หรือใช้เทคนิคการสอนแบบสร้างสรรค์			✓		
	โน้มน้าวใจให้สงสัย กระตุ้นให้หาคำตอบ					✓
2	ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วยตนเองของนักเรียน	✓				
	ส่งเสริมและกระตุ้นให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง	✓				
	สอนให้เรียนรู้โดยการลงมือกระทำ			✓		
	กระตุ้นให้นักเรียนลงมือทำด้วยตนเอง				✓	
	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ ค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง				✓	
	การปฏิบัติ และฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ					✓
3	สอนให้เรียนรู้โดยวิธีการระดมพลังสมอง			✓		
	ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ					✓
	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และยอมรับฟังความคิดเห็น					✓

จากตารางสามารถสรุปความสอดคล้องเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จากแนวคิดนักวิชาการ 5 ท่าน ได้ดังนี้

1. การสอนแบบสร้างสรรค์ (f=5) มีแนวคิดที่สอดคล้องดังนี้
 - 1.1 ส่งเสริมให้นักเรียนถาม และครูสนใจต่อคำถามที่แปลกใหม่ (f=1)
 - 1.2 ใช้เทคนิควิธีการสอนผ่านกิจกรรม (f=1) และการประยุกต์เนื้อหา (f=1)
 - 1.3 สอนให้เกิดจินตนาการ หรือใช้เทคนิคการสอนแบบสร้างสรรค์ (f=1)
 - 1.4 โน้มน้าวใจให้สงสัย กระตุ้นให้หาคำตอบ (f=1)
2. การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (f=6) มีแนวคิดที่สอดคล้องดังนี้
 - 2.1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วยตนเองของนักเรียน(f=1) และส่งเสริมและกระตุ้นให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง (f=1)
 - 2.2 สอนให้เรียนรู้โดยการลงมือกระทำ (f=1)
 - 2.3 กระตุ้นให้นักเรียนลงมือทำด้วยตนเอง (f=1)
 - 2.4 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ ค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง (f=1)

2.5 การปฏิบัติ และฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ (f=1)

3. การระดมพลังสมอง (f=3) มีแนวคิดที่สอดคล้องดังนี้

3.1 สอนให้เรียนรู้โดยวิธีการระดมพลังสมอง (f=1)

3.2 ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (f=1) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และยอมรับฟังความคิดเห็น (f=1)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า แนวทางการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 3 แนวทาง สอดคล้องกับ Davis (2003) ดังนั้น กรอบแนวคิดการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ 3 แนวทาง ประกอบด้วย 1. การใช้เทคนิคการสอนแบบสร้างสรรค์ 2. การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ และ 3. การระดมพลังสมอง

ตอนที่ 3 กรอบแนวคิดการบริหารวิชาการ

จากการศึกษากรอบแนวคิดความคิดสร้างสรรค์ และการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการ ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร พบว่า การทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในโรงเรียน คือ การแสดงให้เห็นว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดทำหลักสูตรที่เป็นทางการของโรงเรียน และต้องมีการสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่สร้างสรรค์ (Lucas et al., 2013)

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสำหรับนักเรียนคือแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ constructivist โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (McGlashan, 2017) และครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในการปลูกฝังสร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์กับนักเรียนในชั้นเรียน (ทวีป อภิลิทธิ์, 2559)

3. ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า การประเมินผลของความคิดสร้างสรรค์ มีการปรับเปลี่ยนนโยบายการประเมินผลให้เป็นแบบ formative assessment เพื่อให้ครูสามารถวัดพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้อย่างเที่ยงตรง (Lucas et al., 2013; Pamela, 2011 อ้างถึงใน Lucas et al., 2013)

ดังนั้นกรอบแนวคิดการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จึงประกอบด้วย 1. การพัฒนาหลักสูตร 2. การจัดการเรียนการสอน และ 3. การวัดและการประเมินผล เมื่อนำแนวคิดของนักวิชาการจำนวน 5 ท่านและสถาบันทางการศึกษา 2 สถาบัน มาวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ความถี่พบว่า มีความสอดคล้องกัน ดังตาราง 3

ตาราง 3 การสังเคราะห์การบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

ขอบข่ายการบริหารวิชาการ	รายละเอียด	นักวิชาการ/สถาบันทางการศึกษา						
		เอกชัย กี่สุขพันธุ์ (2525)	นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2549)	กระทรวงศึกษาธิการ (2550)	สมาน อัครภูมิ (2551)	ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553)	กมล ภูประเสริฐ (2554)	บริหารงานกรมโยธาธิการและผังเมือง (2555)
1. การพัฒนาหลักสูตร	1.1 นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของโรงเรียน		✓					
	1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ			✓	✓	✓		
	1.3 หลักสูตร	✓						
	1.4 การสร้าง พัฒนา และการบริหารหลักสูตร		✓					
	1.5 การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น			✓				
	1.6 การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา			✓				
	1.7 การพัฒนาหลักสูตร				✓			✓
	1.8 การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้					✓		
	1.9 การบริหารหลักสูตร						✓	
	1.10 การจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติงาน			✓				
2. การจัด การเรียน การสอน	2.1 การจัดการเรียนการสอน	✓	✓		✓			✓
	2.2 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา			✓				
	2.3 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้			✓				
	2.4 การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน					✓		
	2.5 การจัดการบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน					✓		
	2.6 การบริหารการเรียนการสอน						✓	
	2.7 การแนะแนว		✓	✓				
	2.8 การบริหารสื่อการศึกษา	✓						
	2.9 สื่อการเรียน หรือวัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีทางการศึกษา		✓					
	2.10 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี			✓				✓
	2.11 การคัดเลือกหนังสือ และแบบเรียน			✓		✓		
	2.12 กิจกรรมอื่น ๆ ที่เสริมการเรียนการสอน	✓						
	2.13 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร		✓					
	2.14 การบริหารโครงการทางวิชาการ						✓	

ขอบข่ายการ บริหารวิชาการ	รายละเอียด	นักวิชาการ/สถาบันทางการศึกษา						
		เอกชัย กัสสุพันธ์ (2525)	นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2549)	กระทรวงศึกษาธิการ (2550)	สมาน อัครภูมิ (2551)	ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553)	กมล ภูประเสริฐ (2554)	บริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, ลำปาง (2555)
2. การจัด การเรียน การสอน (ต่อ)	2.15 ห้องสมุด		✓					
	2.16 การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้			✓		✓		
	2.17 การบริหารงานบุคคลทางวิชาการ	✓						
	2.18 การบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ						✓	
	2.19 ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล			✓			✓	
	2.20 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพและมาตรฐาน			✓				
	2.21 ส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งด้านวิชาการ			✓				
	2.22 ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ			✓				
	2.19 ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล			✓			✓	
	2.20 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพและมาตรฐาน			✓				
	2.21 ส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งด้านวิชาการ			✓				
3. การวัดและ การประเมินผล	3.1 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน			✓				
	3.2 การประเมินผลวิชาการ		✓		✓			
	3.3 การวัดและประเมินผล					✓		✓
	3.4 การบริหารการประเมินผลการเรียน						✓	
	3.5 การนิเทศการศึกษา	✓		✓				
	3.6 การนิเทศและพัฒนาการเรียนการสอน		✓		✓			
	3.7 การบริหารการนิเทศภายใน						✓	
	3.8 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา			✓				
	3.9 การบริหารการวิจัยและพัฒนา						✓	
	3.10 การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน							✓

จากตารางสามารถสรุปความสอดคล้องของแนวคิดนักวิชาการ 5 ท่าน และสถาบันทางการศึกษา 2 สถาบัน ออกเป็น 3 ขอบข่ายงาน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร มีแนวคิดที่สอดคล้องดังนี้

- 1.1 นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของโรงเรียน (f=1)
- 1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ (f=3)
- 1.3 หลักสูตร (f=1)
- 1.4 การสร้าง พัฒนา และการบริหารหลักสูตร (f=1)
- 1.5 การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น (f=1)
- 1.6 การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา (f=1)
- 1.7 การพัฒนาหลักสูตร (f=2)
- 1.8 การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ (f=1)
- 1.9 การบริหารหลักสูตร (f=1)
- 1.10 การจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติงาน (f=1)
2. การจัดการเรียนการสอน มีแนวคิดที่สอดคล้องดังนี้
 - 2.1 การจัดการเรียนการสอน (f=4)
 - 2.2 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (f=1)
 - 2.3 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (f=1)
 - 2.4 การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน (f=1)
 - 2.5 การจัดการบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน (f=1)
 - 2.6 การบริหารการเรียนการสอน (f=1)
 - 2.7 การแนะแนว (f=2)
 - 2.8 การบริหารสื่อการศึกษา (f=1)
 - 2.9 สื่อการเรียน หรือวัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีทางการศึกษา (f=1)
 - 2.10 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี (f=2)
 - 2.11 การคัดเลือกหนังสือ และแบบเรียน (f=2)
 - 2.12 กิจกรรมอื่น ๆ ที่เสริมการเรียนการสอน (f=1)
 - 2.13 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร (f=1)
 - 2.14 การบริหารโครงการทางวิชาการ (f=1)
 - 2.15 ห้องสมุด (f=1)
 - 2.16 การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ (f=2)
 - 2.17 การบริหารงานบุคคลทางวิชาการ (f=1)
 - 2.18 การบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ (f=1)
 - 2.19 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล (f=2)
 - 2.20 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพและมาตรฐาน (f=1)
 - 2.21 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งด้านวิชาการ (f=1)
 - 2.22 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ (f=1)
3. การวัดและประเมินผล มีแนวคิดที่สอดคล้องดังนี้
 - 3.1 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (f=1)
 - 3.2 การประเมินผลวิชาการ (f=2)
 - 3.3 การวัดและประเมินผล (f=2)

- 3.4 การบริหารการประเมินผลการเรียน (f=1)
- 3.5 การนิเทศการศึกษา (f=2)
- 3.6 การนิเทศและพัฒนากการเรียนการสอน (f=2)
- 3.7 การบริหารการนิเทศภายใน (f=1)
- 3.8 การบริหารการวิจัยและพัฒนา (f=1)
- 3.9 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (f=1)
- 3.10 การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (f=1)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า

1) กรอบแนวคิดความคิดสร้างสรรค์ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ความคิดคล่อง 2. ความคิดยืดหยุ่น 3. ความคิดริเริ่ม และ 4. ความคิดละเอียดลออ จะเห็นได้ว่า สอดคล้องแนวคิดของนักวิชาการทั้งต่างประเทศ และในประเทศ เช่น Guilford (1967) อาร์ พันธ์มณี (2557) เป็นต้น โดยประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2553) ได้สรุป รายละเอียดของความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้ 1. ความคิดคล่องเป็นการคิดที่มีปฏิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า สามารถสังเกตเห็น รับรู้ และเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ได้เร็วที่สุด เป็นการหาคำตอบได้มาก ๆ ได้จำนวนความคิด ปริมาณมากในเวลาจำกัด 2. ความคิดยืดหยุ่น การจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความคิดกว้าง คำตอบ จะต้องมากกว่าหนึ่งคำตอบ ในชีวิตจริงคำตอบที่ถูกต้องอาจมีเพียงคำตอบเดียว การสอนให้คิดกว้าง หลากหลายคำตอบ จะทำให้สามารถค้นพบคำตอบที่ดีที่สุดจากคำตอบหลากหลายเหล่านั้น 3. ความคิดริเริ่ม เป็นความสามารถในการค้นพบสิ่งใหม่ เป็นความสามารถในการคิดต่างจากคนอื่น ต่างจากธรรมดา ต่างจากที่เคยเป็น เป็นความคิดที่ไม่เคยมีใครคิดมาก่อน คนอื่นคิดไม่ถึง หรืออาจปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้แตกต่างไปจากของเดิม บางทีการคิดพื้นฐานที่แปลกใหม่ก็อาจเป็นความคิดสร้างสรรค์ที่มีคุณค่า และ 4. ความคิดละเอียดลออ เป็นการฝึกลมองเห็นรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ เป็นความคิดในรายละเอียดที่นำมาเพิ่มเติมเสริม แต่งความคิดครั้งแรก ให้ได้ความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งการต่อเติมเสริมแต่งและตัดสิ่งที่ไม่เหมาะสม ไม่ถูกต้องออกไป

2) กรอบแนวคิดการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ 1. การสอนแบบสร้างสรรค์ 2. การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ และ 3. การระดมพลังสมอง จะเห็นว่า การส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในตัวบุคคลเป็นสิ่งที่กระทำได้ทั้งทางตรง เช่น การสอนให้ทำกิจกรรม การฝึกอบรม เป็นต้น และทางอ้อม เช่น การจัดบรรยากาศให้เป็นอิสระทางความคิดในการเรียนรู้ โดยสอดคล้องกับแนวคิดการส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ของ National Advisory Committee on Creative and Cultural Education (NACCCE, 1999) ดังนี้ Teaching Creatively: การสอนอย่างสร้างสรรค์ เป็นการใช้จินตนาการทำให้เกิดการเรียนรู้ ส่งผลให้การเรียนรู้มีความน่าตื่นเต้น และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งหมายความว่ารวมถึงการจัดทำหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยเป็นการวางกรอบแนวทางให้ครูผู้สอนโดยคำนึงถึงบริบทและสถานการณ์ในชีวิตจริงเป็นสำคัญ เชื่อมโยงบูรณาการในแต่ละรายวิชา และใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน Teaching For Creativity: การสอนเพื่อความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการของการเรียนการสอนที่มีงาน 3 งานเข้ามาเกี่ยวข้อง คือ 1. การส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจ 2. การระบุความสามารถเฉพาะบุคคล และ 3. การเติมเต็มความสามารถ การสร้างสรรค์ของนักเรียนที่จะพัฒนาขึ้นได้ในบรรยากาศชั้นเรียนที่เหมาะสม ประกอบกับความสามารถของครูในการสร้างความ

มีส่วนร่วมให้เกิดขึ้น และ Learning Creatively: การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์เป็นบทบาทร่วมกันของครูและนักเรียน โดยมีความต้องการจากนักเรียนเป็นเสียงสะท้อน

3) กรอบแนวคิดการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ประกอบด้วย 3 ขอบข่าย ได้แก่ 1. การพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น กำหนดวัตถุประสงค์และจัดทำโครงสร้างหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนต่อไป (จามจุรี จำเมือง, 2552) 2. การจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา อยู่ที่ว่าจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการวางแผนการบริหารงานด้วยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา โดยเฉพาะครูซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ , 2553) ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง (จามจุรี จำเมือง, 2552) และ 3. การวัดและประเมินผล โดยต้องส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผล และประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติและผลงาน (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2551)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการในการส่งเสริมให้นักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สามารถสรุปได้เป็น 3 ขอบข่ายงาน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

1.2 ครูสามารถนำกรอบแนวคิดการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า แนวทางการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผลด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนจากสภาพจริง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

2.2 พัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมล ภู่งาม. (2554). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์พิมลบุ๊คส์.
- กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา. (2550, 16 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 24ก. หน้า 29-36.
- จามจุรี จำเมือง. (2552). *คู่มือเตรียมสอบผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมีนคง.
- ทวีป อภิสิทธิ์. (2559). *กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญรัตน์ บัวพันธ์. (2558). *การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2549). *ไฉ่ย่อการบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. เชียงใหม่: Orange Group Tactics Design.
- นางศจี สงค์อินทร์. (2560). *การจัดการเรียนการสอนเชิงสร้างสรรค์ 9 แบบ*. ใน ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (บ.ก.), *โรงเรียนสร้างสรรค์: นวัตกรรมสู่การปฏิบัติ*, (น. 35-45). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- เบญจพร อยู่เจริญ. (2551). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเรียนและปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มบูรพา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2553). *การพัฒนาการคิด (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2551). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. สงขลา: นาสิลป์โฆษณา.
- วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์ และ กมลรัตน์ นิมพาลี. (2559). *ห้องเรียนแห่งอนาคต เปลี่ยนครูให้เป็นโค้ช*. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สมพร หลิมเจริญ. (2552). *การพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- สมาน อัครภูมิ. (2551). *การบริหารการศึกษามัยใหม่: แนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซต.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2555). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อารี พันธุ์มณี. (2557). *ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2525). *หลักบริหารการศึกษาทั่วไป*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Davis, G.A. (2003). Identifying Creative Students, Teaching for Creative Growth. In N. Conlangelo & G. A. Davis (Eds.), *Handbook of Gifted Education* (pp. 311–324). London: Pearson Education.
- Guilford, J.P. (1967). *The Nature of Human Intelligence*. New York: McGraw-Hill Book.
- Jellen, H.G., & Urban, K.K. (1986). Assessing creative potential via drawing production: The Test for Creative Thinking – Drawing Production (TCT-DP). In A.J. Cropley, K.K. Urban, H. Wagner & W. Wiczerkowski (Eds.), *Giftedness: A continuing worldwide challenge* (pp. 163–169). New York: Trillium.
- Lucas, B., G. Claxton & E. Spencer (2013). Progression in Student Creativity in School: First Steps Towards New Forms of Formative Assessments, *OECD Education Working Papers*, 86, 1-46. Retrieved from <http://www.oecd.org/education/ceri/5k4dp59msdwk.pdf>
- McGlashan, A. (2018). A pedagogic approach to enhance creative Ideation in classroom practice. *International Journal of Technology and Design Education*, 28(2), 377-393. doi:10.1007/s10798-017-9404-5
- National Advisory Committee on Creative and Cultural Education (NACCCE). (1999). *All our futures: Creativity, Culture and education*. In K. Robinson (Chair), All our future: Creativity, culture and education. Symposium conducted at the meeting of DFEE, London
- Torrance, E.P. (1959). *Explorations in Creative Thinking in the Early School Years*. Minnesota: Bureau of Education Research, College of Education University of Minnesota.
- Torrance, E.P. (1973). *Encouraging Creativity in the Classroom*. Iowa: WM. C. Brown.
- Williams, F.E. (1970). *Classroom ideas for Encouraging Thinking and feeling*. New York: D.O.K Publishing Co.